

## DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.432/2012/15.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2012. október 10. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

A halált okozó testi sértés büntette és más bűncselekmény miatt és társai ellen indított büntetőügyben a Szolnoki Törvényszék 2012. március 22-én kihirdetett 3.B.575/2011/70. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében annyiban változtatja meg, hogy II.r. vádlottal szemben kiszabott börtönbüntetést 4 (négy) év 8 (nyolc) hónapra enyhíti.

Egyebekben az első fokú ítéletet I.r. és II.r. vádlottakra nézve helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja I.r. és II.r. vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 3000 (háromezer) Ft I.r. vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

Indokolás:

A Szolnoki Törvényszék az első fokú határozatával, a jogorvoslattal érintett I.r. vádlottat a Btk. 170. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés II. fordulata szerint minősülő (halált okozó) testi sértés büntette és társtettesként elkövetett rablás büntette (Btk. 321. § (1) bekezdés) miatt halmazati büntetésül 8 év börtönre és 8 év közügyektől eltiltásra;

II.r. vádlottat társtettesként elkövetett rablás büntette (Btk.321. § (1) bekezdés) miatt 5 év 10 hónap börtönre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Rendelkezett e vádlottak által az előzetes fogvatartásban töltött időnek a szabadságvesztésbe történő beszámításáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről. Egyetemlegesen kötelezte a vádlottakat 140.000 Ft kártérítés megfizetésére magánfél részére.

Az ítélet ellen a kihirdetést követően I.r. vádlott és védője elsősorban a bűnösség megállapítása miatt felmentésért, II.r. vádlott a büntetés enyhítéséért (70.sz.jkv.12.o.), a II.r. vádlott védője pedig a törvényes határidőben szintén enyhítésre irányulóan jelentett

be fellebbezést (71.sz.irat). Az ügyész, valamint III.r. vádlott és védője nem éltek jogorvoslattal, így az ítélet a III.r. vádlott tekintetében első fokon jogerőre emelkedett.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.290/2011/6-I. számú átiratában és képviselője a nyilvános ülésen a tényállást megalapozottnak, az I-II.r. vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítását törvényesnek, a kiszabott büntetéseket arányosnak tartva a jogi indokolás kiegészítésével az első fokú ítélet helybenhagyását indítványozta a fellebbezéssel élő vádlottakra nézve.

A nyilvános ülésen I.r. vádlott védője a felmentésre irányuló fellebbezését fenntartotta, másodlagosan a büntetés enyhítését indítványozta. II.r. vádlott védője a minősítést is támadva, e terhelt cselekményének lopásként értékelésére tett indítványt. Álláspontja szerint a szándékegység nem állapítható meg védenca terhére a rablást illetően sem, cselekménye ezért csak lopást valósított meg, így a büntetés lényeges enyhítése indokolt. A rablásnak minősítés esetén is a büntetés enyhítését indítványozta.

A védelmi fellebbezések II.r. vádlottnál az enyhítésre irányulóan igen, II.r. vádlott tekintetében azonban nem alaposak.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján - a Be. 349. § (1) bekezdésére figyelemmel a fellebbezéssel érintett I.r. és II.r. vádlottra nézve - teljes terjedelemben felülbírált.

A felülbírálat során megállapította, hogy a megyei bíróság a bizonyítási eljárást alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan súlyú eljárási hibát, mely az érdemi felülbírálatot kizárná.

A vádlottak kihallgatása során azonban eltért a Kúria és az ítélőtáblák iránymutatásában is megjelenő, mára már kialakult bírói gyakorlattól, amikor a terhelteket azt megelőzően nyilatkoztatta a váddal kapcsolatos álláspontról, hogy figyelmeztette őket a Be. 117. § (2) bekezdésében írt hallgatás jogára (26.sz.jkv.2-3.o.). A váddal kapcsolatos álláspont kifejtése szorosan kapcsolódik a büntetőjogi felelősségről, a bűnösségről való számadáshoz, ezért arra a már felhívott figyelmeztetést megelőzően perrendszerűen nem kerülhet sor. Ezen túl kiemelendő, hogy a vádlottak megtagadták a vallomástételt, ennek ellenére a bíróság mégis kérdést intézett hozzájuk, hogy a személyi körülményeikre nyilatkoznak-e, melyre a válasz nemleges volt. A vallomás megtagadása utáni kérdésfeltétel a Be. 117. § (4) bekezdésébe ütközik. A személyi körülményekre tett előadás is a vallomás része, a másodfokú bíróság pedig már számtalan esetben kifejtette, hogy a vallomásmegtagadás esetén nem kérdezhető a terhelt személyi körülményeire sem. A vádlottak nem tettek vallomást, így az eljárási szabálysértés nem érintette a bizonyítás törvényességét, de a helyes és egységes gyakorlat megteremtése érdekében szükségesnek ítélte a másodfokú bíróság a kiemelését.

A 2012. február 16-i tárgyalási meghallgatás során (60.sz.jkv.4.o.) a bíróság szakértőt szükségtelenül figyelmeztette a legjobb tudomás és lelkiismeret szerinti igazmondási

kötelezettségre és a hamis tanúzás törvényi következményeire, mert a szakértőt a Be. 110. § (1) bekezdés értelmében kizárólag a hamis véleményadás következményeire kell figyelmeztetni. Ez megtörtént, ezért az eljárási szabályoktól eltérés, a tanúra vonatkozó szabályok indokolatlan alkalmazása csak relatív jellegű hiba.

Az ügyész a 2012. március 22-i tárgyaláson I.r. vádlottnál érdemben módosította a vádat, az életveszélyt okozó testi sértés büntette helyett ugyanis már halált okozó testi sértés büntetében indítványozta e terhelt bűnösségének megállapítását a rablás büntette mellett. A Be. 310. § (2) bekezdésben írtakra tekintettel a vádmódosítás miatt indokolt lett volna az ügyész, a vádlottak és védők nyilatkoztatása, hogy kérik-e a tárgyalás elnapolását a vádmódosítás kapcsán felkészülés érdekében. E perbeli aktusra a jegyzőkönyv nem tartalmaz adatokat. A jogosultak perbeszédeiben ugyanakkor nem merült fel, hogy igényelték volna az elnapolást, ezért a védelmi jogok érdemben nem sérültek, a minősítést érintő vádmódosítás esetén azonban feltétlen szükséges az érdekeltek nyilatkoztatása és a pontos jegyzőkönyvezés.

Megjegyzendő viszont az is, hogy a törvényszék kifogástalan indokolással állapította meg a 2011. október 24-i tárgyaláson, hogy tanú kihallgatása akadályba ütközik, mert I.r. vádlott hozzátartozójaként a Be. 82. § (1) bekezdés a) pontja alapján a tanúvallomást jogosan tagadta meg. Másfelől szellemi állapota egyébként is kételyeket támaszt a vallomás helyességével szemben, ezen túl a törvényes képviselő sem járult hozzá a vallomástételhez. A hozzátartozót megillető mentességi ok kapcsán rámutat az ítéletábra, hogy a tanú az élettársi viszony folytán I.r. vádlott hozzátartozója, de a vádbeli cselekmény egységes, egy időben, azonos helyen történt, így nincs lehetőség arra, hogy a hozzátartozónak nem minősülő személlyel kapcsolatban vallomást tegyen. Vallomása ugyanis szükségszerűen érintette volna a hozzátartozót is, akire nézve viszont a vallomástételt törvényesen megtagadhatja.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. Alapvetően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak szűk körben volt hiányos. Hiányosságot jelent, hogy a bíróság nem rögzítette a sértett életkorát, azt a fontos tény, hogy egyedül élt, valamint egyes lényeges utócslekmények megállapítása sem volt teljes körű.

A Be. 351. § (2) bekezdés b) pontjában írt részleges megalapozatlanság azonban a másodfokú eljárásban az iratok tartalma alapján orvosolható volt.

Az ítéletábra a tényállást a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alábbiak szerint egészíti ki, illetve helyesbíti.

- A házában egyedül élő, idős sértett a vádbeli cselekmény idején 86. éves volt (nyomozati irat 105. lapszám alatt csatolt hivatalos feljegyzés, a sértett kórházi kezelésével kapcsolatos iratok, valamint tanúvallomása).
- A sértett 2010. június 4-én reggel kért segítséget és 7 óra 15 perckor tett bejelentést a rendőrségnek a megtámadásáról (nyomozati irat 105.sz. hivatalos feljegyzés).

- Az intézkedő rendőrök által a mentők értesítésére 8 óra 19 perckor került sor, majd a mentők a sértettet 9 óra 20 perckor szállították kórházba ( nyomozati tanúvallomása, valamint a bírósági iratok 38.sz.alatt csatolt mentési okiratok).

A kiegészítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 352. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú ítélezés alapját képezi. Az elsőfokú bíróság az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat részletesen, a logika szabályai szerint értékelte. Alaposan vizsgálta a vádlotti védekezéseket, az ügyben releváns tanúvallomásokat, a lefoglalt pénztárcát, mint fontos tárgyi bizonyítékot, a helyszín adatait, valamint az orvos szakértői bizonyítás anyagát.

A törvényszéki bizonyíték-értékelés kifogástalan, alappal nem támadható, az abban foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetértett. Részben III.r. vádlottnak a nyomozati irat 845. lapszám alatt csatolt nyomozási vallomása, e terheltnek az elsőfokú tárgyaláson a 60. számú jegyzőkönyv 2. oldalán rögzített vallomásrésze, II.r. vádlott által az elsőfokú bírósági eljárásban írásban tett terhelti vallomás, valamint a törvényszék által megalapozottan értékelt és már felhívott bizonyítékok ugyanis olyan zárt kört alkotnak, melyek alapján kétséget kizáró módon volt az ítéletben foglaltak szerint a történeti tényállás megállapítható.

A vádlottak javára eltérő tényállás megállapítására irányuló védelmi fellebbezés a bizonyítékok értékelésén keresztül támadja a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett, tekintettel arra is, hogy a tényállás helyessége esetén a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség (Be. 351-352.§ ).

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést I.r. és II.r. vádlott bűnösségére és a cselekmények minősítése is megfelel az anyagi jognak.

Az indokolás e részben viszont hiányos, mert az ítélet 18. oldalán csupán a bűncselekmények törvényhelyére történik hivatkozás, így az nem felel meg a fellebbezéssel támadott ítélettel szemben a perjogi törvény és a bírói gyakorlat által támasztott követelményeknek. Feltétlen eljárási hibát mindez viszont nem jelent, mert a másodfokú bíróságnak van eljárásjogi lehetősége a hiba orvoslására, azaz az indokolás kiegészítésére a következők szerint.

I.r. vádlottnak a sértett testi épsége ellen irányuló és később halálához vezető cselekményét a bíróság helyesen, a Btk. 170. § (1) bekezdése és a (6) bekezdés II. fordulata szerint, halált okozó testi sértés büntettének minősítette. Nem adott azonban indokolást arra, hogy milyen szempontok alapján határozta el az élet kioltásával járó cselekményt a Btk. 166. § (1) bekezdésben írt emberöléstől, mely a rablási cselekménnyel összefüggésben ölési szándék megállapíthatósága esetén a Btk. 166. § (2) bekezdés b) pontja szerint nyereségvágyból elkövetett emberölés büntettének minősülne.

Az elkövetéskor aktuális terhelti tudattartalomra, ezen keresztül pedig az elkövetői szándéokra, a jelenleg is hatályos és irányadó 15. számú Irányelvben megfogalmazottak szerint az ügyben feltárható alanyi és tárgyi tényezők alapján lehet következtetést vonni.

Jelen ügyben helytállóan ismerte fel a törvényszék, hogy I.r. vádlottnál még eshetőleges ölési szándék sem igazolható. E terhelt eszközhasználat nélkül, pusztá kézzel bántalmazta az ágyában alvó sértettet. Nyilvánvaló, hogy a testi épség megsértése kapcsán egyenes szándéka rögzíthető, a halálos eredmény tekintetében azonban csak gondatlansága tárható fel, így a bűncselekmény a Btk. 15. §-a szerint vegyes bűnösséggel valósult meg. Az eszközhasználat hiánya, a pusztakezes bántalmazás, a sértett későbbi kórházi kezelése, műtétei, idősebb életkora, valamint a tettelegesség és a halál között az okozati összefüggés közvetett volta külön és együttesen a szándékos elkövetés ellen, és a gondatlanság mellett szólnak a kialakult eredményre nézve. A másodfokú bíróság egyetértett az ügyésszel abban, hogy az I.r. vádlott terhére a gondatlanság súlyosabb formája, a tudatos gondatlanság róható, mert a rendelkezésre álló adatok tükrében igazolható a terhelt előre látási képessége és könnyelmű bizakodása az eredmény elmaradásában. Kétségtelen, hogy a halált okozó testi sértésnél az eredményre rendszerint hanyag gondatlanság terjed ki. Jelen ügyben azonban a bántalmazás jellege folytán a súlyosabb gondatlansági alakzatra vont következtetés helyes. A terhelti tudattartalom az eredmény tekintetében valóban közel áll az eshetőleges szándékhoz, de az értékelt alanyi és tárgyi tényezők tükrében a két bűnösségi forma elhatárolható, és összességében helyes az első bírói álláspont, hogy a vádlott élet kioltásával járó cselekményét halált okozó testi sértésnek és nem emberölésnek minősítette.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, amikor II.r. vádlott terhére sem tettesi, sem részesi formában nem látta megállapíthatónak a halált okozó testi sértést. Pusztá jelenléte a bántalmazás idején azért sem lehet szándékerősítő hatású, és nem valósít meg bűnsegélyt, mert az irányadó tényállás szerint rászólt társára, hogy fejezze be a bántalmazást, mely e körben a szándékegység hiányára utal.

A társtettesként elkövetett rablás büntettének minősítése is törvényes. A rablási erőszakot ugyan az I.r. vádlott fejtette ki, de az idegen dolog elvételében II.r. vádlott is közreműködött, ezért a rablásban a büntetőjogi felelősségét meg kellett állapítani. A rablás összetett bűncselekmény, melyért az erőszakot alkalmazó és a dologelvételt kifejtő elkövető társ is felel. Nem osztotta a másodfokú bíróság a védelmi érvelést, hogy a II.r. vádlott terhére a rablásnál sem állapítható meg a szándékegység, ezért cselekvősége csak lopást valósított meg. E vádlott észelve a sértett súlyos bántalmazását, a társa által kifejtett erőszak ismeretében, közvetlenül utána részt vett az értékek utáni kutatásban és a dologelvételben, ezért cselekménye rablásnak minősül, amint azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket feltárta és azoknak kellő nyomatékot tulajdonítva a bűncselekmény tárgyi súlyához, valamint az elkövető személyi körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő börtönbüntetést és közügyektől eltiltás mellékbüntetést szabott ki I.r. vádlottal szemben. Az idős sértett életének kioltásával járó rablást elkövető vádlottnál a büntetés túl szigorúnak nem tekinthető, enyhítésére nem kerülhet sor, ezért a másodfokú bíróság az enyhítést célzó védelmi fellebbezést nem találta alaposnak.

II.r. vádlott vonatkozásában azonban az elsőfokú bíróság nem tulajdonított megfelelő nyomatékot az enyhítő körülményeknek, különösen a bírói szakban írásban tett feltáró jellegű beismerő vallomásnak. A tényállás részleteiben csak e vallomás alapján volt megállapítható, e körülménynek jelentős a büntetést enyhítő hatása. Másrészt az első fokon az I.r. vádlottal szemben kiszabott 8 évi, és a II.r. vádlottnál alkalmazott 5 év 10 hónap szabadságvesztés belső aránytalanságot is eredményezett, mert nyilvánvalóan a halált okozó testi sértést elkövető terhelttárs cselekménye jóval nagyobb mértékben veszélyes a társadalomra, mint a csupán rablást véghezvivő elkövetőé. Nagyobb differenciálás indokolt ezért a vádlottak büntetése között, ezért a másodfokú bíróság a kifejtett okok miatt II.r. vádlott börtönbüntetését 4 év 8 hónapra enyhítette.

Megjegyzendő, hogy a halált okozó testi sértést elkövető I.r. vádlott büntetése inkább enyhe, mint eltúlzott, súlyosítására azonban a vádlott terhére bejelentett ügyészi fellebbezés hiányában, a súlyosítási tilalom miatt nem volt törvényes lehetőség. A büntetési céloknak megfelelő, a büntetéskiszabási elvekkel összhangban álló, tett arányos büntetés ezért részben csak II.r. vádlott börtönbüntetésének enyhítésével volt elérhető.

Törvényesek az ítélet egyéb, a beszámításra, a kártérítésre, a lefoglalt bűnjelkekre és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezései is.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a büntetést kiszabó részében II.r. vádlott vonatkozásában a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvényes rendelkezéseit a fellebbezéssel érintett I-II.r. vádlottnál a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával - helytálló indokai alapján is - helybenhagyta.

Az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig előzetes fogva tartásban töltött időnek a főbüntetésbe történő beszámítása a Btk. 99. § (1) bekezdésén alapszik.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2012. október 10.

Dr. Háger Tamás sk.. Gömöri Olivér sk.  
a tanács elnöke                      előadó bíró

Dr. Elek Balázs sk.  
bíró

ZÁRADÉK: A Szolnoki Törvényszék 3.B.575/2011/70. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással I.r. és II.r. vádlottal szemben a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2012. október 10.

Dr. Háger Tamás sk.  
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül  
tisztviselő